

قواعد زبان عربی

(صرف)

نویسندگان

دکتر عبدالرزاق رحمانی (عضو هیات علمی دانشگاه هرمزگان)

دکتر اسحق رحمانی (عضو هیات علمی دانشگاه شیراز)

وحید اعظمی نژاد (دبیر آموزش و پرورش استان)

سرشناسه : رحمانی، عبدالرزاق، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدید آور : قواعد زبان عربی (صرف) / مولفان عبدالرزاق رحمانی، اسحق رحمانی، وحید اعظمی نژاد.
مشخصات نشر : تهران: دانشگاه هرمزگان، انتشارات، ۱۳۹۷-
مشخصات ظاهری : ۱۸۶ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۵۸-۸
وضعیت فهرست نویسی : فیا
پارداشت : کتابخانه
موضوع : زبان عربی - صرف و نحو.
Arabic language -- Morphosyntax :
موضوع :
شناسه افزوده : زبان عربی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها
Arabic language -- Examinations, questions, etc.
شناسه افزوده :
شناسه افزوده : رحمانی، اسحق، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده : اعظمی نژاد، وحید، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده : دانشگاه هرمزگان، انتشارات
رده‌بندی کنگره : PJ ۶۱۴۱/۳ : ۱۳۹۶
رده‌بندی دیوبی : ۴۹۲/۷۵ :
شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۱۸۵۱

نام کتاب: قواعد زبان عربی (صرف)
ناشر: دانشگاه هرمزگان
مؤلف: عبدالرزاق رحمانی، اسحق رحمانی، وحید اعظمی نژاد
چاپ و صحافی: مارال
نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۷
تیراژ: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

ISBN 978-600-7279-58-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۵۸-۸

تلفن: ۶۶۹۰۷۷۱۴ (۰۲۱) - ۳۳۷۵۳۳۹۳ (۰۷۶)

فروش اینترنتی در تارنمای دانشگاه هرمزگان (مرکز نشر) WWW.hormozgan.ac.ir

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه:	۵
تعریف علم صرف:	۱
فعل ماضی و مضارع و امر:	۱
فعل مجرد و معید:	۴
فعل صحیح و معتل:	۷
لازم و متعدی:	۸
معلوم و مجهول:	۹
تصریف فعل با ضمایر:	۱۲
ادغام:	۱۴
اعلال:	۱۵
اعلال همزه:	۲۴
کتابت همزه:	۲۶
موارد همزه قطع و همزه وصل:	۲۸
صرف فعل غیر سالم:	۳۱
صرف فعل مجهول:	۳۷
نون تأکید:	۳۹
اقسام اسم:	۴۱
مصدر:	۴۲

- ۴۹..... اسم فاعل و اسم مفعول:
- ۵۲..... اعلال اسم فاعل:
- ۵۲..... اعلال اسم مفعول:
- ۵۳..... صفت مشبیه:
- ۵۴..... افعال تفضیل:
- ۵۶..... اوزان مبالغه:
- ۵۷..... اسم مکان و زمان و اسم الت:
- ۵۹..... بنای اسماء:
- ۶۰..... اسم مقصور و مدود و منقوص:
- ۶۳..... احکام مثنی:
- ۶۶..... جمع مذکر سالم:
- ۶۹..... جمع مؤنث سالم:
- ۷۱..... اعلال در جمع مؤنث سالم:
- ۷۱..... جمع مکسر:
- ۸۰..... موصوف و صفت:
- ۸۱..... اسم جنس و علم:
- ۸۳..... مذکر و مؤنث:
- ۸۷..... نسبت:
- ۹۳..... تصغیر:
- ۹۹..... اعراب و انواع آن:
- ۱۰۱..... مقتدر بودن علائم اعراب:
- ۱۰۲..... معرب منصرف و غیر منصرف:

۱۰۷.....	بناء و اقسام آن:
۱۱۲.....	ضمير و اقسام آن:
۱۱۳.....	اسم اشاره:
۱۱۵.....	اسم موصول:
۱۱۷.....	صله موصول:
۱۲۰.....	اسماء شرط:
۱۲۱.....	اسماء استيهام:
۱۲۲.....	كنيات:
۱۲۳.....	ظروف:
۱۲۵.....	اسماء افعال:
۱۲۶.....	عدد اصلي:
۱۳۰.....	تست صرف:
۱۶۳.....	منابع و مصادر:

مقدمه:

بدون تردید زمانی یک اثر به رشته تحریر در می‌آید که مدتها قبل دغدغه آن اثر را در ذهن داشته باشیم به همین دلیل پذیرفته نیست یک اثر به صورت فی‌البداهه و در مدت زمان کوتاه نوشته شود حتی اگر چنین چیزی امکان‌پذیر باشد قطعاً ماندگار و تأثیرگذار نخواهد بود، سالهای طولانی در این اندیشه بوده که با حجم زیاد و متنوع کتاب‌های صرف چگونه ممکن است کتابی تدوین شود که هم از نظر کمی و هم کیفی مورد عنایت اصحاب علم و دانش قرار بگیرد، و شاید این سؤال به اذهان خطور کند با وجود کتاب‌های مربع، شاعرانهای صرفی و نحوی که از علماء و نحویان برجسته به یادگار مانده است آسایشی به نگارش کتاب جدید در حوزه صرف وجود دارد، اتفاقاً دغدغه و انگیزه ما برای نوشتن کتاب «قواعد زبان و ادبیات عربی(صرف)» از همین جا نشأت گرفته است که به عنوان نمونه کتاب ارزشمندی مانند شرح ابن عقیل تا چه اندازه توانسته رضایت دوستداران علم و دانش را تأمین کند، چون حجم و گستردگی بیان مطالب در این گونه آثار از دلایل اصلی نگارش کتاب حاضر می‌باشد. کتاب‌های مرجع در عصر کنونی که عصر شتاب می‌باشد در عین حال که رسالت مرجعیت خود را برای همیشه حفظ می‌کنند و نام‌های بزرگی مانند سیبویه، ابن عقیل و... همیشه در اذهان دوست داران قواعد صرف و نحو جاودانه باقی می‌ماند از طرفی با توجه به تغییر شیوه زندگی و لزوم توجه به پرهیز از اطاله و اطناب در ارائه مطالب نگارش کتاب‌هایی که اختصار و ایجاز در آنها لحاظ شده باشد بیش از پیش ضرورت می‌نماید.

در این کتاب علاوه بر اینکه سعی شده است قواعد صرف به طور کامل نوشته شود اختصار و ایجاز که از عوامل یادگیری و تثبیت بهتر مطالب در در ذهن می‌باشد نیز لحاظ گردیده است، به عبارت دیگر بارزترین ویژگی این اثر مختصر و مفید بودن آن می‌باشد، و البته قابل ذکر است که مخاطب این کتاب بیشتر کسانی هستند که قواعد

صرف را به طور کلی قبلاً آموخته و آشنایی اولیه با قواعد صرف داشته باشند به عنوان مثال در این کتاب با توجه به رسالت آن که اختصار و ایجاز در بیان مطالب می‌باشد از صرف افعال خودداری شده و بیشتر به موارد کاربردی توجه شده است، به عنوان نمونه در مبحث افعال معتل به این نکته کلیدی که هر گاه حرف عله به واو ضمیر و یاء ضمیر و تاء تانیث ملحق شود حرف عله حذف می‌شود، اشاره شده است، مانند: «يَزْمُونُ وَ تَزْمُونُ وَ رَمَتْ» که در اصل «يَزْمُونُ وَ تَزْمِينُ وَ رَمَتْ» بوده است. علت این امر این است که هدف اصلی کتاب، آوری از اطاله کلام در بیان مطالب بوده است. این کتاب برای علاقه مندان و داوطلبان ورود به تحصیلات تکمیلی بهترین و مناسب ترین کتاب آموزشی می‌باشد و بر اساس کتاب‌های شرح ابن عقیل، مبادیء العربیه و جامع‌الدروس العربیه به رشته تحریر در آمده است و سعی شده مطالب به صورت کوتاه و بدون حاشیه و به دور از تعاریف طولانی نوشته شود. سپس پس از توضیح هر مطلب نمونه مثالی برای فهم مطلب بلافاصله عنوان گردیده است. این کتاب باعث صرفه جویی و بهره‌وری در زمان و تثبیت مطالب در اذهان می‌شود چون یکی از اهداف یادگیری، طولانی بودن مباحث و زمان طولانی برای خواندن مطالب می‌باشد که با این شیوه هر دو مقوله توجه شده است.

از دیگر ویژگی‌های مثبت این کتاب تست‌های تألفی طبقه‌بندی شده می‌باشد که در پایان کتاب آورده شده است و رابطه معناداری بین تست‌ها و قواعد کتاب وجود دارد چون نگارش تست‌ها بر اساس ترتیب قواعد انجام گرفته است. خواننده در پاسخگویی به تست‌ها با مراجعه به متن کتاب به راحتی قادر خواهد بود پاسخ تست را پیدا کند. آزمونهای چهار گزینه‌ای روشی مناسب برای یادگیری سریع مطالب و افزایش مهارت ذهن در تشخیص سریع پاسخ است بدون تردید انجام آزمونهای چهار گزینه‌ای باید پس از مطالعه و فهم قواعد به طور مشروح و تحلیل آنها صورت گیرد تا یادگیری علمی با پاسخ‌دهی سریع همراه باشد. تألیف کتابی که این دو جنبه را جمع کند و ویژگی‌های

هر دو بخش تشریحی و تستی را داشته باشد از ویژگی‌های منحصر به فرد این کتاب است که قواعد را با زبانی ساده به همراه تست‌های تألیفی بیان کرده است که این مزایا در کمتر کتابی از کتابهای مشابه دیده می‌شود. آنچه در مورد تست‌ها اهمیت دارد این است که دانشجو برای فهم تست‌ها در بعضی مواقع لازم است به متن کتاب مراجعه کند و به پاسخ برسد و تجربه نشان داده که تلاش برای یافتن پاسخ باعث تحکیم و تثبیت بهتر مطلب در ذهن می‌شود و به همین سبب تست‌ها بدون پاسخ‌نامه می‌باشند.

در پایان لازم به اعتراف است که کتاب پیش رو خالی از اشکال نیست، لذا از همه اندیشمندان و صاحب نظران استدعا داریم از طریق نظرات و پیشنهادات سازنده خود ما را در جهت بهبود این اثر یاری فرمایید.

نویسندگان این کتاب بر خود لازم می‌دانند از زحمات شورای پژوهشی دانشگاه و مرکز نشر دانشگاه هرمزگان جناب آقای دکتر پیمان رضایی مدیر و آقای مجید میرزاده کارشناس مرکز نشر صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

با احترام

نویسندگان